

Považský cukor – SweetFamily

POVAŽSKÝ CUKOR – SWEETFAMILY

Lubomír Fischer – Považský cukor, a. s.

Intenzívny rozvoj pestovania repy v Trenčianskej župe od konca 80-tych rokov 19. storočia súvisel so spracovaním v blízky moravských cukrovaroch. To znamenalo stratu pre uhorskú vládu. Odborníci chápali, že pôda sa viacej využíva tam, kde v centre rozľahlého pestovateľského rajónu stojí veľký cukrovar.

Iniciatívy sa chopil v roku 1898 hlavný župan trenčianskej župy Gejza Osztrólczy, ktorý využil ponuku opavského podnikateľa Antona Lamicha, postaviť cukrovar v župe na určom mieste. Keď prípravné práce pokročili tak ďaleko, že bolo rozhodnuté postaviť cukrovar v Trenčianskej Teplej, ozvali sa moravskí cukrovarníci. Tak začal boj medzi

dvoma skupinami. Lamichovými spoločníkmi sa stali bratia Wolfovci, veľkoobchodníci s vinom vo Viedni a Eisenstade.

Po rôznych intervenciách oboch skupín a stanoviska uhorskej vlády došlo v jeseň v roku 1900 k dohode medzi oboma zainteresovanými skupinami. Tak mohol byť 28. septembra 1900 položený základný kameň cukrovaru.

Keď 1. októbra 1901 odovzdala viedenská firma stavbu cukrovaru na kľúč, mohla 17. októbra 1901 začať prvá cukrovarnícka kampaň, ktorá trvala 137 dní a spracovalo sa v nej 87 710 ton cukrovej repy. Cukrovar v tom čase vyrábala surový a kryštálový cukor.

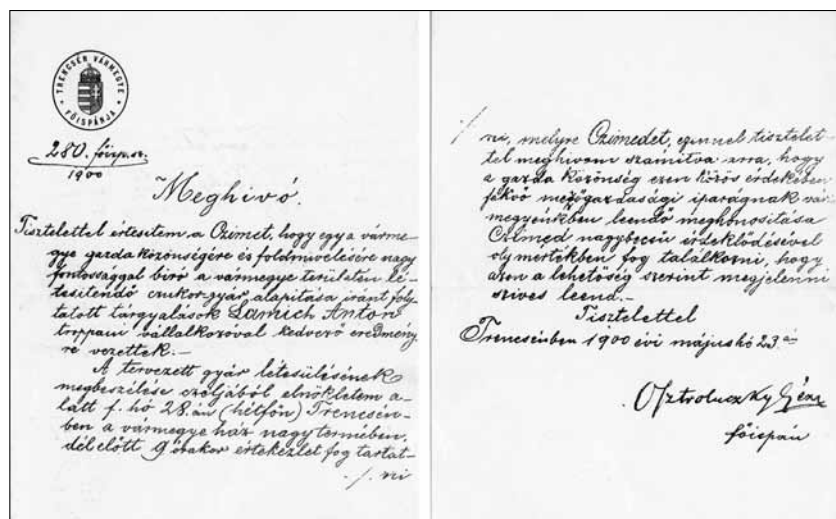
Cukrovar, ktorý stojí v považskej kotline, začal so spracovateľskou kapacitou 870 ton repy za deň. Už v roku 1903 zvýšil kapacitu na 1000 ton za deň. Postupnou modernizáciou strojného a technologického zariadenia, automatizáciou výrobných procesov vyrába v súčasnosti najkvalitnejší cukor na Slovensku, čo oceňujú naši zákazníci. Toto však nie je možné dosiahnuť bez kvalitnej základnej suroviny, za ktorú vďačíme našim pestovateľom.

Považský cukrovar od svojho založenia prešiel rôznymi organizačnými formami:

- v rokoch 1900–1948 ako účastinná spoločnosť,
- v rokoch 1948–1986 ako národný podnik,
- od roku 1986 do roku 1989 ako koncernový štátny podnik,
- v rokoch 1989–1991 ako štátny podnik.

Od roku 1992 vo forme akciovej spoločnosti existuje cukrovar až do súčasnosti. V roku 1998 sa stala väčšinovým vlastníkom Považského cukrovaru spoločnosť WORD, a. s., ako Joint-Venture nemeckého koncernu Nordzucker AG, francúzskej spoločnosti Union SDA a slovenského partnera Sugar Industry, ktorá združovala 4 slovenské cukrovare Trenčianska Teplá, Trnava, Šurany, Sládkovičovo. Posledná kampaň v šurianskom cukrovare a v cukrovare

Obr. 1. Pozvánka k porade o založení cukrovaru z roku 1900

Obr. 2. Ukázka akcie, ktorej vlastník zaplatil 120 korún

Sládkovičovo prebehla v roku 1999. Považský a Trnavský cukrovar zostal v prevádzke naďalej. V roku 2001 vystúpil z holdingovej spoločnosti WORD slovenský partner Sugar Industry (po premenovaní United Industries) a Nordzucker prevzal dominantné postavenie v rámci skupiny WORD. Z dôvodu zlepšenia organizácie práce a efektívnejšieho využitia existujúcich kapacít následne prebehli fúzie spoločností WORD a Považský cukrovar, čím vznikol Považský cukor, a. s. Považský cukor, a. s., sa stal majoritným vlastníkom spoločnosti Trnavský cukrovar, a. s., a spoločne vystupovali na trhu s cukrom pod značkou Považský cukor®. Zároveň bola táto skupina najväčším výrobcom kryštálového cukru na Slovensku, pričom jej trhovú podiel činil 39 %.

V rokoch 2003–2005 celkové investície do zvýšenia kapacity spracovania cukrovej repy v Trenčianskej Teplej z 2 400 t.d⁻¹ na 5 800 t.d⁻¹ dosiahli 1 161 mil. Sk. Celkove investície v rokoch 2000–2010 dosiahly 37,946 miliónov eur.

1. 10. 2007 vznikla spoločnosť Eurosugar SAS, pomocou ktorej v spoločnom podnikaní Nordzucker so svojimi obchodnými partnermi Cristal Union a ED&F Man zabezpečoval pre potravinársky priemysel spracovávajúci cukor, pre retail a pre konečných spotrebiteľov celej Európy rozsiahly sortiment cukru, ako aj s tým spojený zákaznícky servis. Jednalo sa o organizačnú zložku, ktorá zabezpečovala predaj cukru mimo iných spoločností aj Považskému cukru, a. s.

Potom ako bola v marci 2009 do spoločnosti Nordzucker integrovaná sekcia cukru spoločnosti Danisco Sugar (Nordic Sugar), posilnila spoločnosť Nordzucker AG svoje postavenie číslo 2 v Európe. Získaním spoločnosti Nordic Sugar už nebolo možné z dôvodov kartelového práva viesť odbyt prostredníctvom spoločnosti Eurosugar. Z tohto dôvodu bola koncom roka 2009 ukončená spolupráca s Cristal Union a ED&F Man.

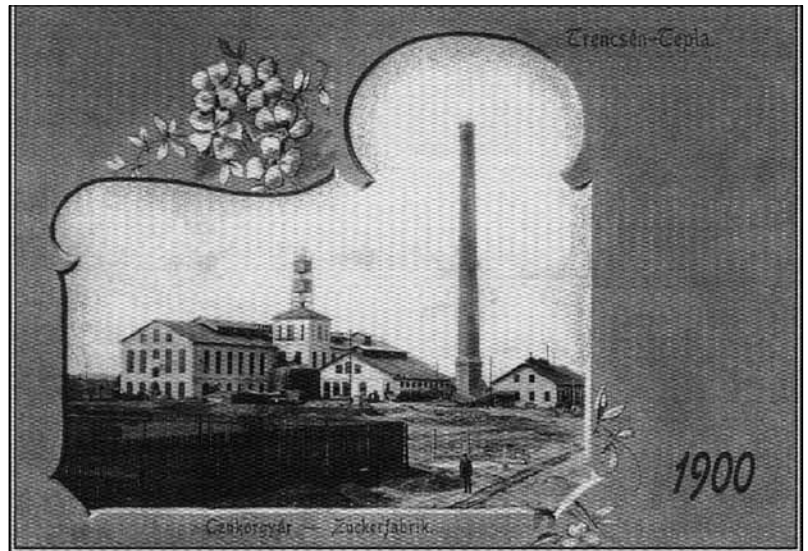
S trhovým podielom cca 15,7 % je spoločnosť Nordzucker AG dôležitým faktorom v európskom cukrovarníckom priemysle.

Spoločnosť Považský cukor, a. s., je dcérskou spoločnosťou spoločnosti Nordzucker AG so sídlom Küchenstrasse 9, Braunschweig, SRN, ktorá je majoritným akcionárom (96,8 %).

Vo svojej komunikačnej stratégii sa akciová spoločnosť Považský cukor usiluje o to, aby ju verejnosť vnímal ako stabilnú, úspešnú a konkurencieschopnú spoločnosť, ktorá je členom nadnárodnej cukrovarníckej skupiny Nordzucker. Spoločnosť predáva svoj produkt pod obchodnou značkou *SweetFamily* a komunikáciou tejto značky zdôrazňuje príjemné a sladké okamihy života strávené v kruhu rodiny a priateľov, čím chce podporiť tradičné rodinné hodnoty.

Podľa zavedených štandardov skupiny Nordzucker si aj Považský cukor zakladá na jednotnosti obalov svojich produktov, a tým umocňuje príslušnosť k obchodnej značke *SweetFamily*. Značka *SweetFamily* pritom predstavuje symbol tradičnej kvality a spoľahlivosti či už vo vzťahu ku konečným spotrebiteľom alebo k zákazníkom. Farebné rozlíšenie od konkurencie na jednej strane a zároveň tiež farebné rozlíšenie jednotlivých

Obr. 3. Historická pohľadnica z roku 1900

podskupín portfólia produktov *SweetFamily* na strane druhej predstavujú jedinečnú hodnotu zavedenú pre jasnú, prehľadnú, jednoduchú a čo najefektívnejšiu komunikáciu s jednotlivými trhovými segmentami so zachovaním jednotných štandardov vo všetkých regiónoch pôsobnosti skupiny Nordzucker.

Neustálym zlepšovaním kvality obalov a aplikáciou inovatívnych riešení v oblasti designu či konštrukčných riešení obalov sa snaží spoločnosť Považský cukor nielen nasledovať, ale tiež prinášať nové riešenia či produkty pre rozvíjajúci sa trh s cukrom.

Z posledných inovácií je treba spomenúť inštaláciu novej baliacej linky na diskontné balenie 1 kg cukru, ktoré predstavuje reakciu na jednu z mála zmien v preferenciách na inovácie v oblasti základných druhov cukru, t. j. balenie po 1 kg miesto 10 × 1 kg.

Ďalšou zaujímavou inováciou je nové konštrukčné riešenie obalu hygienicky baleného cukru zamerané na jednej strane na zvýšenie efektívnosti výroby a na strane druhej na zlepšenie dizajnu a kvality obalového materiálu s účelom zvýšenia kvality samostatného produktu a komfortu použitia pre finálnych spotrebiteľov.

Prioritou Považského cukru je systematická a cieľavedomá orientácia na zákazníka a profesionalita. Preto má spoločnosť zavedené a aktívne aj uplatňuje všetky nástroje integrovaného

Tab. 1. Faktory, ktoré viedli k dosiahnutiu úrod polarizačného cukru blížiacich sa prímeru starých členských repárskych krajín EÚ

Faktor	Jedn.	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zberová plocha	ha	11 451	11 540	10 384	11 194	7 216,3	8 895
Plocha/pestovateľ	ha	88,77	90,87	83,07	90,27	75,2	84,7
Nakúpená cukrová repa	t	533 425	649 810	511 657	526 336	450 153	532 079
Priemerný výnos	t.ha ⁻¹	46,6	56,3	49,3	47,02	61,19	59,82
Priemerná cukornatosť	%	17,59	16,96	17,74	16,42	17,73	17,01
MS	%	1,67	1,38	1,49	1,55	1,52	1,55
Úroda polar. cukru	t.ha ⁻¹	8,20	9,55	8,74	7,72	10,85	10,18
Priemerná vzdialenosť	km	54,8	*88,6	74,0	72,3	68	66,9

* stav po zatvorení fabriky v Trnave.

Obr. 4. Letecký pohľad na cukrovar po rekonštrukcii

manažérskeho systému tak, aby boli podporou pre zabezpečenie kvalitného a bezpečného produktu, ktorý vyrábame so zreteľom na bezpečnosť a ochranu zdravia svojich zamestnancov pri maximálnej eliminácii negatívnych aspektov na životné prostredie.

Zmeny na trhu s cukrom a cukrovou repou v posledných rokoch a vplyv na Považský cukor, a. s.

V úzkej spojitosti so zmenami na trhu s cukrom od reformy trhového poriadku v roku 2006 európske a tiež slovenské cukrovarníctvo prešli radikálnym konsolidačným procesom. Považský cukor, a. s., v Trenčianskej Teplej ako podstatný článok slovenského cukrovarníctva bol logicky tiež súčasťou uvedeného procesu.

V dôsledku reformy po prvej vlne krátenia kvót, kedy sa v EÚ vrátilo 2,2 mil. ton, pribudlo do 31. 3. 2008 ešte ďalších 3,5 mil. ton na vrátenie.

Považský cukor, a. s., po vyjednávaniach s pestovateľmi z dôvodu reštrukturalizácie vrátil v prvej vlne v decembri 2007 kvótu v množstve 9 077 t cukru a v marci 2008 kvótu v množstve 8 945 t cukru. Druhým vrátením kvóty sa splnili v SR podmienky

pre získanie Pomoci spoločenstva pestovateľom na dosiahnutie 50% hranice krátenia kvóty. Veľmi výhodné ceny iných poľnohospodárskych komodít v roku 2007 ešte viac vyhrtili situáciu v cukrovarníckej a repárskej branži v SR.

Považský cukor, a. s., od roku 2004 intenzívne investoval a modernizoval fabriku v Trenčianskej Teplej. Investície z období rokov 2004 a 2005 viedli ku zvýšeniu kapacity spracovania cukrovej repy na 5 800 t.d⁻¹, pričom bola vybudovaná technológia na výrobu cukru z ťažkej šťavy.

Intenzívnym a cieľovým poradenstvom v agronomickej oblasti sa dosiahli mnohé úspechy:

- zníženie obsahu melasotvorných látok – lepšia kvalita cukrovej repy,
- zvýšenie cukornatosti,
- zvýšenie a čiastočné stabilizovanie úrod cukrovej repy.

Tieto faktory viedli k dosiahnutiu úrod polarizačného cukru blížiacich sa priemeru starých členských repárskych krajín EÚ (cca 10 t.ha⁻¹). Detaily sú uvedené v tab. I.

Popri kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľoch pri cukrovej repy bola úspešne optimalizovaná oblasť logistiky a dopravy cukrovej repy, rezkov a saturačných kalov.

Čistenie celého množstva cukrovej repy od roku 2004 prinieslo výrazné zníženie dovozu minerálnych nečistôt do fabriky. Zavedením systému prenájomu kvalitatívnych zberových súprav Holmer od štyroch poskytovateľov – pestovateľov Považského cukru, a. s., sa výrazne znížili zberové straty z cca 15 % na cca 9 %. Postupným zvýšením podielu zberanej plochy bunkrovými zberačmi až na 98 % spracováva Považský cukor, a. s., cukrovú repu s minimálnymi nečistotami 5–8 %, čo prispieva ku kontinuite technologického procesu výroby cukru.

Výrazný pokrok a zlepšenie nastalo tiež pri príprave pôdy pod cukrovú repu či už v jeseni – urovnávaním, tak aj na jar v rozrobení pôdy kompaktorom a v príprave osivového lôžka. Kvalita následnej operácie sejby sa tiež výrazne zlepšila, čo je dokumentované dosiahnutím historických a potrebných hustôt rastlín na 95 000 ks.ha⁻¹ a viac.

Minimalizácia postupov pri pestovaní a účinná ochrana proti škodcom a listovým chorobám znamenala ďalšie zefektívnenie produkcie cukrovej repy.

Pestovanie cukrovej repy na Slovensku má viac ako 100-ročné korene. Cukrová repa je tradičnou plodinou predovšetkým na západnom Slovensku, ale v minulosti aj na juhu stredného a východného Slovenska. Rezervy, ktoré ešte stále v technológii pestovania repy a výroby cukru existujú, sú riešené každoročným stanovením a plnením individuálnych cieľov pracovníkov v uvedených oblastiach činných. 7-ročná zmluva Považského cukru, a. s., na dodávku cukrovej repy dáva pestovateľom i výrobcam časový rámec i perspektívu pre ďalšie zlepšovanie.

Súhrn

Výroba cukru v Trenčianskej Teplej má viac ako 100-ročnú tradíciu. Prvá kampaň začala 1. októbra 1901. Cukrovar začínal so spracovaním 870 t cukrovej repy denne. Kapacita sa postupne zvyšovala až na súčasných 5800 t.d⁻¹. Menili sa organizačné formy od účastnínskych spoločností cez národný a štátny podnik až po súčasnú akciovú spoločnosť. Zásadné zmeny však nastali vo výrobe. Rozsiahlymi investíciami presahujúcimi mld. Sk sa relatívne malý cukrovar stal v súčasnosti najväčšou výrobnou kapacitou na Slovensku. Majoritným vlastníkom cukrovaru je Nordzucker AG. Ďalší rozvoj cukrovaru je významne limitovaný produkčnými kvótami.

Kľúčové slová: Trenčianska Teplá, výroba cukru, cukrová repa, Slovensko, investičná výstavba, koncentrácia výroby, kvalita, formy vlastníctva.

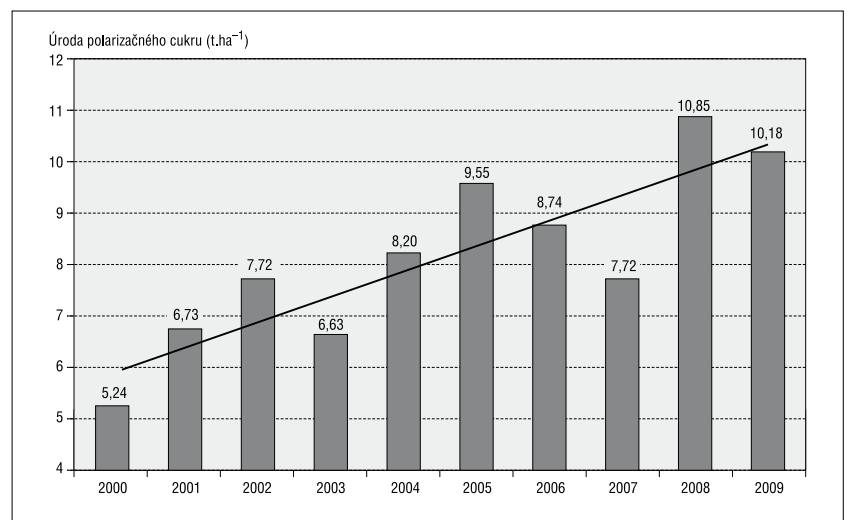
Fischer L.: Považský cukor – SweetFamily

Sugar production in Trenčianska Teplá has more than 100 year old tradition. The first campaign started on 1st October 1901. The

Obr. 5. Cukrovar v Trenčianskej Teplej v roku 2009

Obr. 6. Úroda polarizačného cukru v rokoch 2000–2009 v spoločnosti Považský cukor, a. s.

sugar factory started with the processing of 870 tons of sugar beet daily. The capacity gradually grew until the present 5,800 tons per 24 hrs. The organizational forms were changing from the stock companies through the national and state enterprise until the present shareholding company. However, significant changes occurred in the production. A fairly small enterprise became at present the biggest production capacity in Slovakia, by means of large investments overstepping billions of SK. The majority owner of the sugar factory is Nordzucker AG. The further development of the sugar industry is significantly limited by the production rates.

Key words: Trenčianska Teplá, sugar manufacturing, sugar beet, Slovakia, investment construction, production concentration, quality, ownership forms.

Kontaktná adresa – Contact address:

Fischer Ľubomír, Považský cukor a. s., Cukrovárska 311/9, 914 11 Trenčianska Teplá, Slovensko, e-mail: lubomir.fischer@nordzucker.com